

УДК 334.02

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-272-278

Юрій ПАРШИН[©]
доктор економічних наук,
професор

Денис ЮР'ЄВ[©]
викладач

Олександр НЕКЛЕСА[©]
викладач

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ТІНЬОВА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ

Зазначено, що одним із основних факторів нестабільності економічної системи будь-якої держави є тіньова економіка. Вона характерна для всіх країн, але в розвинутих країнах її вага в економічній системі є невеликою. Акцентовано на тому, що за наявності тіньової економіки, яка перевищує половину від загального ВВП країни, таке становище свідчить про наявність серйозної загрози для економічної безпеки держави та її нестабільного стану. Надано увагу тому, що дія тіньової економіки на економічну систему національної економіки є неоднозначною. Вона надає позитивними, так і негативними своїми проявами. Розглянуто тіньову економіку як складне соціально-економічне явище, яке охоплює всю систему суспільно-економічних відносин, де виробництво, розподіл, обмін та споживання економічних благ уникають контролю з боку органів державного управління, та яке має дві основні взаємопов'язані ознаки. Подано класифікаційні підходи до групувань елементів тіньової економіки та їх побудови з поясненням за кожним елементом. Наведено основні характерні риси тіньової економіки за вказаними елементами. Вказано, що фактичні обсяги тіньової економіки дуже перевищують ті показники, що надає державна статистична служба. Показано, через які аспекти виявляється дестабілізаційне джерело тіньової економіки, надано роз'яснення. Наведено динаміку тіньової економіки, у відсотках від ВВП. Графічно зображено за ваговою складовою розподіл тіньової економіки за видами економічної діяльності. Вказано, що найбільшу вагу мають транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність. Наголошено на тому, що з метою більш точної оцінки рівня тіньової економіки необхідно визначити детерміновані фактори, що впливають на динаміку тіньової економічної діяльності. Зазначено, що таке завдання можна вирішити за рахунок непрямих індикаторів, серед яких попит на наявні готівкові гроші, використання електричної енергії в промисловості та деякі інші.

Ключові слова: тіньова економіка, загроза, динаміка, нестабільність, тіньовий сектор.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших факторів нестабільності економічної системи будь-якої держави можна вважати діяльність частки економіки, що розвивається поза державним обліком і контролем, та яка не відображається в офіційній статистиці, зазвичай має назву тіньова економіка.

Основні причини зростання тіньового сектора економіки були сформульовані ще професором Лінцом Фрідріхом Шнайдером [1], де до основних факторів зростання

© Ю. Паршин, 2021
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8650-5303>
parshin22@ukr.net

© Д. Юр'єв, 2021
k_feb@dduv.in.ua

© О. Неклеса, 2021
sanuzh@ukr.net
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8026-058X>

тіньового сектора економіки він відносить збільшення рівня податкового навантаження та соціальних платежів, а також податкову дисципліну. Як свідчить практика у країнах зі стабільною економічною ситуацією, масштаб тіньової економіки не перевищує 10–15 % ВВП, а в країнах з економікою, що на етапі свого розвитку та має чітко виражені кризові явища з уповільненим процесом інституційних перетворень, він фактично перевищує 50 %, що свідчить про наявність серйозної загрози для економічної безпеки держави та її нестабільного стану.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Тіньова економіка порушує цілісність соціально-економічної системи держави, торкається всіх стадій процесів виробництва та перерозподілу ресурсів, а також зменшує доходи бюджетів на всіх рівнях державного устрою. Тіньова економічна діяльність спотворює насамперед статистичну, фінансову, податкову та інші види звітності внаслідок виведення частки ресурсів з офіційного обороту, що зменшує рівень її транспарентності [2–5].

Зазначимо, що розробкою теоретико-методологічних положень і науково-практичних рекомендацій щодо методів дослідження рівня тіньової економіки у світі та в Україні займаються як зарубіжні, так і вітчизняні науковці та дослідники. Серед зарубіжних займалися такі вчені, як: Е. Фейг, А. Блейдс, Б. Фрей, Д. Гершуні, К. Баделът, Л. Норман та інші. Також тіньову економіку досліджували у своїх працях відомі вітчизняні вчені, серед яких: В. Попович, В. Антипов, В. Базилевич, І. Мазур, О. Барановський, З. Варналій, С. Кравчук, Ю. Комисарчук, С. Позняков та інші. Підходи до оцінки рівня тіньової економіки, їх наслідків впливу на сегменти економіки та економічні системи розглянуто в таких роботах [6–10]. Зазначимо, що у тіньовому секторі сконцентровано обсяг таких ресурсів, що у разі їх легалізації вони можуть стати вагомим резервом для зростання економіки.

Мета публікації полягає у визначенні основних детермінованих факторів, що сприяють діяльності тіньової економіки та їх всебічного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняні та зарубіжні науковці, оцінивши вплив тіньової економіки на економічну систему національної економіки, зробили висновок, що її дія є неоднозначною. Вона має компенсаційний ефект, тобто наділена як позитивними, так і негативними своїми проявами. У разі ухвалення непродуманих рішень влади негативні наслідки частково згладжуються, і зокрема тіньовий сектор поглинає надлишки пропозиції робочої сили, тим самим дозволяючи функціонувати підприємствам, які планували закрити свої виробництва. Але такий компенсаційний ефект має «короткий» термін дії, а негативний ефект має більш яскраво виражену тенденцію до свого прискореного зростання з подальшим збільшенням тіньового сектора економіки.

Тіньову економіку будемо розглядати як складне соціально-економічне явище, яке охоплює всю систему суспільно-економічних відносин, де виробництво, розподіл, обмін та споживання економічних благ уникають контролю з боку органів державного управління. Тіньова економіка має дві основні взаємопов'язані ознаки [11]:

а) протиправна діяльність з метою отримання тільки у власних інтересах неконтрольованого доходу;

б) отримання економічних вигод за рахунок отримання доходу, який повністю або частково виведено з-під фіскального контролю.

Зазначимо, що є різні види діяльності, які завдають шкоди суспільству та створюють тіньову економіку. Повноцінний розвиток суспільства потребує виявлення негативних утворень та їх подальше усунення [15, с. 70]. На цей час ми можемо спостерігати різні класифікаційні підходи до групувань елементів тіньової економіки та їх побудови. Виділимо найбільш наочні елементи, або сектори, такої діяльності та їх найменування [11–12].

Кримінальна або чорна економіка. Це така тіньова економіка, що має крайнє негативні свої відтінки.

Треба зауважити, що зазвичай поняття «чорної» економіки найчастіше ототожнюється із поняттям економіка організованої злочинності. Вона відокремлена від «сірої» та «білої» економіки, але на рівні корпоративного бізнесу можна спостерігати їх взаємне проникнення. Основними характерними рисами її є:

– за характером діяльності – навмисна протизаконна, злочинна, антисоціальна діяльність, та така, що спрямована на особисте збагачення.

– суб'єкти чорної економіки – традиційний кримінал, мафія, олігархи,

корумповане чиновництво;

- способи конкуренції – підкуп державних службовців, фізичний вплив на конкурентів, змови у ринковому середовищі, несплата та уникнення податків;
- ставлення населення – неоднозначне, складне, переважно негативне.

Сіра (некримінальна) економіка. Характерними особливостями сірої економіки є такі:

- суб'єктами є малі та середні підприємства, самозайняті громадяни та домашні господарства;
- характером їх діяльності є вимушена праця, що пов'язана насамперед із виживанням;
- методами недобросовісної конкуренції переважно є несплата податків;
- характер її діяльності зазвичай позалегальний, водночас вона не несе серйозної загрози суспільству;
- ставлення населення до сірої економіки переважно толерантне.

Фіктивна економіка. До такої економіки треба віднести приписки, розкрадання, спекулятивні угоди, хабарництво та різні шахрайства, що пов'язані з отриманням та передачею грошей.

Паралельна економіка. Під такою економікою розуміють економічну діяльність, яка заборонена законом.

Звернемо увагу, що тіньова економіка є складовою частиною легального та реального секторів економіки. Особливістю функціонування тіньової економіки є те, що її діяльність також використовує робочу силу, користується послугами держави, іншими матеріально-суспільними факторами, та при цьому не вступаючи до будь-яких економічних відносин з державою як суб'єктом господарювання.

Зважаючи на те, що тіньова економіка охоплює практично всі стадії суспільного відтворення, потрібно звернути увагу на поступове збільшення її обсягів в ланцюгу перетворень, від стадії реалізації – де виникають тіньові доходи, до стадії їх використання – де створюються неофіційні фінансові потоки. Отже, можна констатувати, що фактичні обсяги тіньової економіки дуже перевищують ті показники, що надає державна статистична служба.

Необхідно чітко розуміти, що від стану розвитку всієї економіки держави, її державних інституцій, а також від спроможності суспільства контролювати виробництво і розподіл економічних благ залежать масштаби тіньової економіки. Дестабілізаційне джерело тіньової економіки виявляється через такі аспекти [13]:

- дезорганізуючий вплив на виробничий процес знижує його ефективність. Розкрадання готової продукції або складових матеріалів підвищує собівартість продукції, як наслідок, скорочується виробництво, зменшується дохід та прибуток підприємств;
- зростання диференціації населення у питаннях доходу та майна, коронавірус дуже погіршив цей показник внаслідок зниження ефективності роботи малих та середніх підприємств. Розширюється нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів, зменшуються індекси життя та щастя, погіршується психологічний клімат у суспільстві;
- зростання суспільних витрат. Суб'єкти господарювання, що діють у тіньовій економіці, мають додаткові витрати, які є «ціною тіньової діяльності». Серед таких витрат треба відзначити витрати які викликані ухиленням від правових санкцій (обмеження реклами, ведення «подвійної» бухгалтерії тощо);
- витрати, які супроводжуються з використанням дешевої праці (ухилення від виплати податків, обов'язкових платежів до фонду соціального страхування та пенсійного фонду тощо);
- витрати тіньових процедур вирішення конфліктів тощо.

Грунтуючись на офіційних даних, масштаби тіньової економіки є значними, а за офіційними даними її питома вага у ВВП за 2021 р. становить 28–30 % [7, 11, 14]. Тобто мова може вже йти не про окремий тіньовий сектор, а про тіньову складову в діяльності національного господарства.

Динаміку зміни рівня тіньової економіки за 2010–2021 рр. можна зобразити схематично (рис. 1) [14]. Тренд зміни рівня тіньової економіки загалом повторює динаміку середнього значення по всіх країнах світу, але також характеризується більш різкими значеннями під час економічних криз. Це підтверджується різким стрибком у період світової економічної кризи 2009–2010 рр. та 2014–2015 рр.

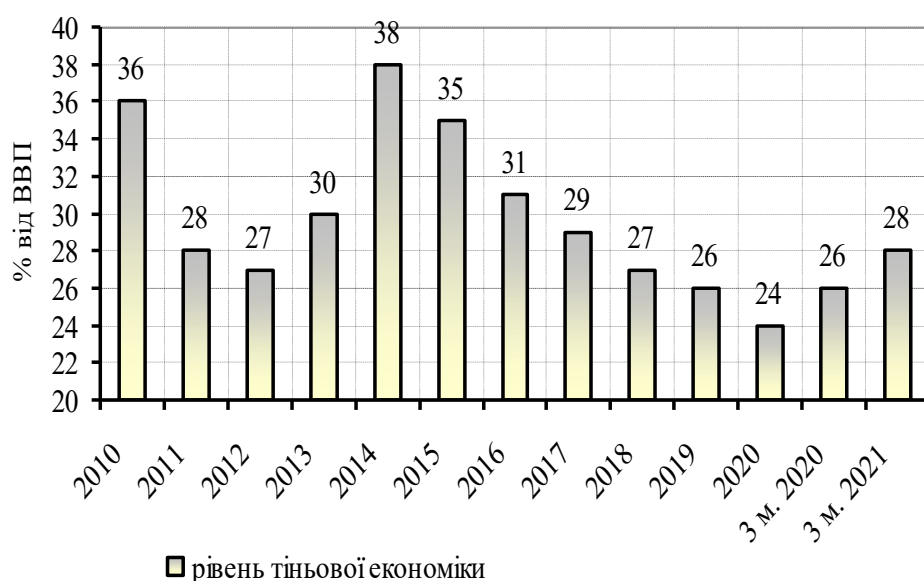

Рис. 1. Динаміка зміни рівня тіньової економіки за 2010-2021 рр.

Зазначимо, що тіньові процеси проникли практично у всі сфери суспільного життя та майже у всі види економічної діяльності. Взятвши до уваги окремі види економічної діяльності, які за собою накопичують більше ніж 93 % тіньової діяльності, зазначимо, що найбільший відсоток становить транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність 16 %, добувна промисловість, операції з нерухомістю та фінансова та страхова діяльність по 14 %, будівництво – 12 %, переробна промисловість та сільське, лісове та рибне господарство по 11 %, а також оптова та роздрібна торгівля 8 % (рис. 2). Інші види економічної діяльності мають незначну питому вагу.

З огляду на такі масштаби тіньової діяльності можна стверджувати, що це явище не дозволяє державі нормально розвиватися, створює загрозу економічній безпеці, а також є головним фактором нестабільності економічної системи держави. До того ж сама держава залучена до тіньової діяльності, що виявляється у широкомасштабній корумпованості державного апарату, окремих посадових осіб, формуванні різноманітних олігархічних груп внаслідок поєднання влади та капіталу.

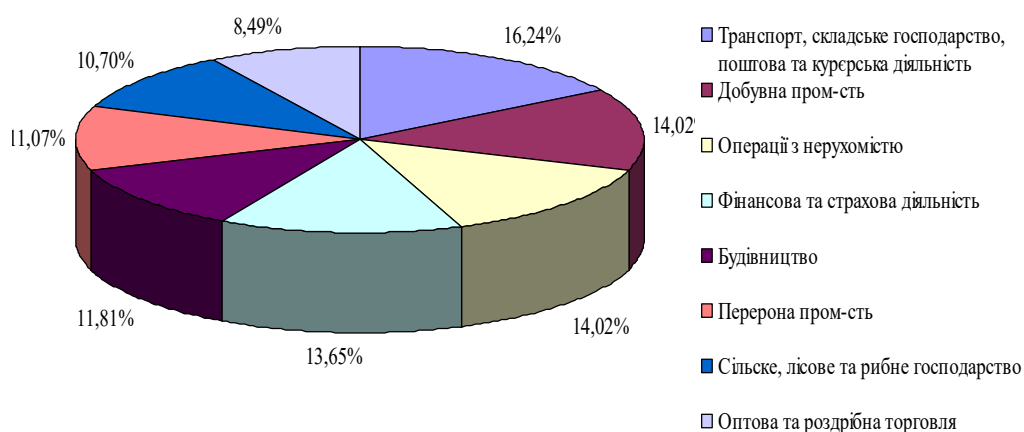

Рис. 2. Розподіл тіньової економіки за видами економічної діяльності у 2021 році

З метою більш точної оцінки рівня тіньової економіки необхідно визначити детерміновані фактори, що впливають на динаміку тіньової економічної діяльності. Також необхідно мати можливість кількісно оцінювати вплив зміни факторів на тіньову економічну діяльність, а також на індикатор, що її характеризує. Таке завдання можна вирішити за рахунок непрямих індикаторів, серед яких попит на наявні готівкові гроші, використання електричної енергії в промисловості та шкода, що завдає тіньова економіка економіці окремого регіону. Розглядаючи такий індикатор як шкода, на нашу думку, необхідно враховувати складові, як-от: виробнича і торгівельна, інвестиційна, фінансова, бюджетна, соціальна, екологічна. Під цими складовими будемо розуміти:

- виробнича і торгівельна – збитки, які завдаються суб'єктам господарювання внаслідок тіньової активності на інших підприємствах;
- інвестиційна – недоотримані обсяги інвестицій внаслідок впливу тіньової економіки;
- фінансова – втрати економіки в цілому або суб'єктів господарювання внаслідок діяльності тіньової економіки на фінансових ринках;
- бюджетна – недоотримані бюджетами всіх рівнів податкові доходи внаслідок тіньової економічної діяльності;
- соціальна – зменшення видатків бюджетів на соціальні цілі негативно впливає на доходи населення та відповідно завдаються збитки;
- екологічна – тіньова економічна діяльність негативно впливає на екологію, податки на викиди не сплачуються, збитки, завдані екологічній системі, не відшкодовуються.

Також зазначимо, що проблемою щодо нейтралізації негативного впливу тіньової економіки на економічну систему у цілому нині займаються низка інституцій, а це зумовлює певну колізію та різноманітність інформації, що впливає на ефективність боротьби з цим явищем.

Висновки. Будь-яка соціально-економічна система має частку тіньової економіки. Водночас вона неоднозначно впливає на систему: з одного боку, відволікаються ресурси від суспільно-значущого виробництва та стають гальмом її розвитку, а з іншого – виконує компенсуючу роль негативного результату дії та впливу нормативно-правової системи.

У будь-якому разі зниження тіньової активності сприятиме зростанню економіки та підвищенню життєвого рівня населення, тому боротьба з тіньовою економікою повинно стати пріоритетним напрямом державних заходів. Серед основних причин зростання тіньової економіки треба виділити: зростання сукупного податкового навантаження; зниження рівня нерозподіленого прибутку, що залишається у розпорядженні організацій; зниження рівня «суспільних послуг», що надаються державою; суперечливість законодавства під час регулювання господарської діяльності.

Проаналізувавши структуру збитків за видами економічної діяльності, можна зазначити, що є певні «лідери», але вони мають досить однакову частку, тобто різних випадів немає. Найбільш істотні збитки тіньова економіка завдає внаслідок недоотримання доходів бюджетами всіх рівнів.

Список використаних джерел

1. Schneider F., Enste Dominik H. *Hiding in the Shadows: The Growth of the Underground Economy*. 2002. URL : https://www.researchgate.net/publication/44828426_Hiding_in_the_Shadows_The_Growth_of_the_Underground_Economy.
2. Rybalchenko L., Ryzhkov E., Ohrimenco S. Modeling economic component of national security. *Philosophy, economics and law review*. 2021. Vol. 1. P. 2–36.
3. Parshyna O., Parshyn Yu. Trends and prospects of economic cooperation between the republic of Kazakhstan and Ukraine. *Philosophy, economics and law review*. 2021. Vol. 1. P. 43–55.
4. Міфи української економіки. URL : <https://voxukraine.org/longreads/1/shadow.html>.
5. A quarter of Ukraine's GDP is «in the shade». EY study. URL : <https://finance.liga.net/ekonomika/novosti/chetvertaya-chast-vvp-ukrainy-nahoditsya-v-teni-issledovanie-ey>.
6. Batmanglich C., Bobyl V., Martseniuk L. Development of p2p lending in term of crisis. *Philosophy, economics and law review*. 2021. Vol. 1. P. 66–75.
7. Тенденції тіньової економіки. Міністерство економіки України. URL : <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&mpid=e384c5a7-6533-4ab6-b56f50e5243eb15a&mpag=TendentsiiTinvoiEkonomiki>.
8. Томашевская Д. А., Дмитрович М. О., Атрощенко Ю. В. Монетарные методы оценки теневых процессов в экономике. URL : <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/191527/1/%D0%A2%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0%>

D1%8F_184-191.pdf.

9. Parshyn Yu, Parshyna O. Analytical platform to provide competitiveness of ore-mining machinery manufacturing. *Mining of Mineral Deposits*. 2020. 14(3). P. 61–70.

10. Паршина О. А., Паршин Ю. І. Особливості та тенденції правопорушень у сфері економічної діяльності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2(105). С. 309–316..

11. Тіньова економіка: загальні тенденції січень – березень 2021. URL : <https://www.me.gov.ua>.

12. Паршина О. А., Паршина М. Ю., Чумак Т. В. Фактори економічного розвитку країн в умовах загострення глобальних проблем світової безпеки. *Прийзовський економічний вісник*. 2021. Вип. 2 (25). С. 3–7.

13. Паршина О. А., Паршина М. Ю. Аналітична платформа підвищення конкурентоспроможності потенціалу промислових регіонів України. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48. Ч. 2. С. 153–157.

14. Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/nac_r.htm.

15. Rybalchenko L., Ryzhkov E., Ohrimenco S. Economic crime and its impact on the security of the state. *Philosophy, Economics and Law Review*. Volume 1, no. 2, 2021. P. 67-80.

Надійшла до редакції 13.12.2021

References

1. Schneider F., Enste Dominik H. Hiding in the Shadows: The Growth of the Underground Economy. 2002. URL : https://www.researchgate.net/publication/44828426_Hiding_in_the_Shadows_The_Growth_of_the_Underground_Economy.

2. Rybalchenko, L., Ryzhkov, E., Ohrimenco, S. (2021) Modeling economic component of national security. *Philosophy, economics and law review*. Vol. 1, pp. 2–36. URL : https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/7305/5/Pherl%20Review_2_1-22122021-6-2.pdf.

3. Parshyna, O., Parshyn, Y. (2021) Trends and prospects of economic cooperation between the republic of Kazakhstan and Ukraine. *Philosophy, economics and law review*. Vol. 1. P. 43–55. URL : https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/7305/5/Pherl%20Review_2_1-22122021-6-2.pdf.

4. Mify ukrain's'koi' ekonomiky [Myths of the Ukrainian economy]. URL : <https://voxukraine.org/longreads/1/shadow.html> [in Ukr.].

5. A quarter of Ukraine's GDP is «in the shade». EY study. URL : <https://finance.liga.net/ekonomika/novosti/chetvertaya-chast-vvp-ukrainy-nahoditsya-v-teni-issledovanie-ey>.

6. Batmanghlich, C., Bobyl, V., Martseniuk, L. (2021) Development of p2p lending in term of crisis. *Philosophy, economics and law review*. Vol. 1, pp. 66–75.

7. Tendentsii tinovoi ekonomiky [Shadow economy trends]. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. URL : <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki> [in Ukr.].

8. Tomashevskaya D. A., Dmitrovich M. O., Atroshenko Yu. V. Monetarnye metody ocenki tenevyyh processov v ekonomike [Monetary methods for assessing shadow processes in the economy]. URL : https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/191527/1/%D0%A2%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_184-191.pdf. [in Rus.].

9. Parshyn, Yu, Parshyna, O. (2020) Analytical platform to provide competitiveness of ore-mining machinery manufacturing. *Mining of Mineral Deposits*. 14(3), pp. 61–70. URL : <https://doi.org/10.33271/mining14.03.061>.

10. Parshyna, O. A., Parshyn, Yu. I. (2020) Osoblyvosti ta tendentsii pravoporushen u sferi ekonomichnoi diialnosti [Features and trends of offenses in the field of economic activity]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2(105), pp. 309–316. URL : <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/3870> [in Ukr.].

11. Tinova ekonomika: zahalni tendentsii sichen – berezen 2021 [Shadow economy: general trends January – March 2021]. URL : <https://www.me.gov.ua> [in Ukr.].

12. Parshyna, O. A., Parshyna, M. Yu., Chumak, T. V. (2021) Faktory ekonomichnoho rozvytku krain v umovakh zahostrennia hlobalnykh problem svitovoi bezpeky [Factors of economic development of countries in the context of exacerbation of global problems of world security]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk*. Vyp. 2 (25), pp. 3–7 [in Ukr.].

13. Parshyna, O. A., Parshyna, M. Yu. (2019) Analitichna platforma pidvyshchennia konkurentospromozhnosti potentsialu promyslovykh rehioniv Ukrainy [Analytical platform for increasing the competitiveness of the potential of industrial regions of Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. Issue 48. Part 2, pp. 153-157. [in Ukr.].

14. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/nac_r.htm. [in Ukr.].

15. Rybalchenko, L., Ryzhkov, E., Ohrimenco, S. (2021) Economic crime and its impact on the security of the state. *Philosophy, Economics and Law Review*. Vol. 1, no. 2, pp. 67-80.

ABSTRACT

Yuriy Parshyn, Denys Yuriev, Oleksandr Neklesa. Shadow economic activity as a factor of instability of the state economic system. It is noted that one of the main factors of instability of the economic system of any state is shadow economy. It is characteristic of all countries, but in developed countries its weight in the economic system is insignificant.

The focus is on the fact that with the presence of the shadow economy which exceeds half of the total GDP of the country this situation shows the existence of a serious threat to the state's economic security and its unstable state.

Attention is drawn to the fact that the action of the shadow economy on the economic system of the national economy is ambiguous. It is endowed with both positive and negative manifestations.

The shadow economy is considered as a complex socio and economic phenomenon that covers the entire system of socio and economic relations, where production, distribution, exchange and consumption of economic benefits avoid control by public administration, and which has two basic interrelated signs.

The classification approaches to the groupings of elements of the shadow economy and their construction with the explanation for each element have been presented. The main characteristic features of the shadow economy according to the specified elements have been presented as well.

The actual volumes of the shadow economy are significantly exceed those indicators that are providing by the State Statistical Service. It is shown which aspects lead to destabilization of the shadow economy, and their clarification has been provided.

The dynamics of the shadow economy as a percentage of GDP have been presented. The weight component of the distribution of the shadow economy by the types of economic activity have been presented graphically. It is indicated that the largest weight has transport, warehouse, postal and courier activity.

It is emphasized that in order to have the high accurate assessment of the level of the shadow economy, it is necessary to determine deterministic factors that affect the dynamics of the shadow economic activity. It is indicated that such task can be solved by using indirect indicators, including demand for existing cash, use of electric energy in the industry and others.

Keywords: shadow economy, threat, dynamics, instability, shadow sector.

УДК 342.922: 351.74

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-278-284

Андрій СОБАКАРЬ[©]
доктор юридичних наук, професор
(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

Владислав МИХАЙЛОВ[©]
кандидат юридичних наук
(ППСПОП «Дніпро-1»)

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

У статті на основі аналізу чинного законодавства, наявних наукових, публіцистичних та методичних джерел, у тому числі зарубіжного досвіду, з'ясовано сутність та значення юридичної відповідальності як засобу забезпечення законності та дисципліни в діяльності поліції.

Підкреслено значущість юридичної відповідальності як суттєвого засобу забезпечення законності та дисципліни в діяльності поліції, що відіграє в цьому процесі важливу роль, оскільки за допомогою її заходів можна суттєво впливати на свідомість і поведінку працівників поліції, виховувати їх в дусі дотримання законів, відповідального ставлення до виконання наданих службових обов'язків. З'ясовано специфіку юридичної відповідальності працівників поліції, що обумовлена перебуванням цих осіб на сервісній державній службі в органах, які здійснюють функції за допомогою форм та методів, характерних тільки для їх діяльності.

© А. Собакарь, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7618-0031>
aasobakar77@ukr.net

© В. Михайлов, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8405-5153>
k_appad@dduvs.in.ua